

Helsingin seurakuntayhtymä Yhteinen kirkkoneuvosto

Kokousaika 12.9.2024 klo 16–17.45
Kokouspaikka 1. kerroksen maisema (Seurakuntien talo, Kolmas linja 22)

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Yhteinen kirkkoneuvosto 12.09.2024 § 251

Päätös
Todettiin kokous laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi

Helsingin seurakuntayhtymässä vuodesta 2026 noudatettavien sisäisten vuokrien määräytymisperusteiden ja seurakuntien määrärahojen jakoperusteiden valmistelun hyväksyminen lausuntokierrokselle lähetettäväksi

Yhteinen kirkkoneuvosto 12.09.2024 § 253
417/00.01.00/2022

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus
Yhteinen kirkkoneuvosto päättää:

- 1) hyväksyä lausunnoille lähetettäväksi Helsingin seurakuntayhtymässä vuodesta 2026 noudatettavien sisäisten vuokrien määräytymisperusteiden ja seurakuntien määrärahojen jakoperusteiden valmistelumateriaalin.
- 2) pyytää seurakuntaneuvostojen, yhteistyötoimikunnan ja seurakuntayhtymän johtoryhmän lausunnot Helsingin seurakuntayhtymässä vuodesta 2026 noudatettavien sisäisten vuokrien määräytymisperusteiden ja seurakuntien määrärahojen jakoperusteiden valmistelumateriaalista. Lausunnot tulee antaa 11.10.2024 mennessä.
- 3) käsitellä seurakuntien, yhteistyötoimikunnan sekä seurakuntayhtymän johtoryhmän antamat lausunnot sekä Sisäisten vuokrien ja seurakuntien määrärahojen ohjausryhmän niihin laatimat vastineet kokouksessaan 31.10.2024.

Käsittely
Käsittelyn aikana käytettiin kahdeksan puheenvuoroa.
Projektipäällikkö Riikka Myllys osallistui asian käsittelyyn.

Päätös
Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Taustaa

Yhteinen kirkkovaltuusto on päättänyt vuosina 2023–2025 käytössä olevista sisäisten vuokrien laskentaperusteista ja seurakuntien määrärahojen jakoperusteista 27.1.2022 (§ 6) olleessa kokouksessaan. Päättös pohjautui Rohkeasti yhdessä -työskentelyssä vuosina 2019–2021 tehtyyn laajaan valmisteluun.

Erityisesti sisäisten vuokrien määräytymisperusteita muutettiin tuolloin merkittävästi niin, että tilan käyttäjän maksama sisäinen vuokra noudattaa kunkin tilaa todellisia kustannuksia. Muutoksen tavoitteena oli läpinäkyvyyden lisääminen ja todellisten kustannusten tekeminen näkyväksi. Kustannusten kohdistaminen käyttäjälle ja niiden näkyväksi tekeminen tukevat myös tilojen vähentämisen ja talouden rakenteiden keventämisen tavoitetta. Ne ovatkin lisänneet tilojen yhteiskäyttöä. Helsingin seurakuntayhtymän tavoitteena on vähentää tiloja 40 000–45 000 m² vuoteen 2030 mennessä.

Päätöksessään yhteinen kirkkovaltuusto totesi, että ”seurakuntien lausuntojen sekä laadittujen mallinnusten pohjalta on käynyt ilmeiseksi, että sisäisten vuokrien määräytymisperusteita on tarpeellista jatkokehittää vielä tulevien vuosien aikana”.

Tämän vuoksi Helsingin seurakuntayhtymässä käynnistettiin kesällä 2022 Sisäisten vuokrien ja seurakuntien määrärahojen projekti. Projektin tehtävänä on valmistella seurakuntien määrärahojen jakoperusteet ja sisäisten vuokrien määräytymisperusteet yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoa varten.

Päätösehdotuksen perustelut

Tehty valmistelu

Sisäisten vuokrien ja seurakuntien määräraha-aon valmistelulle määriteltiin seuraavat tavoitteet:

Sisäiset vuokrat

- ovat ennakoitavia, kohtelevat eri tahoja tasapuolisesti ja ottavat huomioon helsinkiläisten tarpeet.
- ohjavat kiinteistökannan pienentymiseen yhteisen kirkkoneuvoston linjauksen mukaisesti.

Seurakuntien määrärahat

- jakomalli on selkeä ja tasapuolinen.
- jakomalli vastaa helsinkiläisten ja tämän ajan tarpeisiin sekä tukee Kirkko Helsingissä -strategiaa.

Mallien kehittämisessä lähdettiin liikkeelle projektille asetetuista tavoitteista: helsinkiläisten tarpeiden huomioimisesta sekä Helsingin seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien tulevaisuudenkuvasta. Lisäksi sisäisten vuokrien mallien osalta otettiin huomioon tilojen vähentämisen tarve ja seurakuntien määräraha-aon osalta tasapuolisuus suhteessa erilaisiin seurakuntiin.

Valmistelun edetessä erilaisia malleja tarkasteltiin niiden tuottamien hyötyjen ja haittojen näkökulmasta. Hyötyjä ja haittoja arvioitiin erityisesti suhteessa projektin tavoitteisiin, Kirkko Helsingissä -strategiaan sekä Helsingin seurakuntayhtymän keskeisiin riskeihin. Erilaisista malleista tehtiin myös alustavat laskelmat.

Projektin ohjausryhmä on yhteinen kirkkoneuvoston asettama (9.6.2022 § 235) ja siihen kuuluvat Esa Ahonen, Riitta Asikanius, Susanne Berner, Marja Heltelä, Timo Pekka Kaskinen, Ami Lainela, Otto Lehtipuu, Jukka Pakarinen ja Christoffer Perret. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii talouspäälikkö Pasi Perander. Läsnäolo- ja puheoikeudella kokouksiin osallistuvat Osmo Rasimus, Juha Rintamäki, Juha

Silander ja Wiking Vuori. Projektin omistaa hallintojohtaja Juha Silander ja projektipäällikkönä toimii Riikka Myllys.

Lausuntokierros ja sen materiaali

Lausuntokierroksella seurakunnat voivat ottaa kantaa siihen, miten sisäiset vuokrat tulisi laskea ja seurakuntien määrärahat tulisi jakaa vuodesta 2026 eteenpäin.

Kirkkolainsäädäntö ei velvoita kuulemaan seurakuntia sisäisten vuokrien laskentaperusteita tai seurakuntien määrärahajakoperusteita muutettaessa. Sen sijaan kirkkojärjestyksen (KJ 3:50) mukaan seurakuntaneuvostolle on varattava tilaisuus antaa lausunto ennen kuin yhteinen kirkkovaltuusto tekee päätöksen asiassa, joka koskee seurakuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaa sekä seurakuntayhtymän talousarviota. Päätös sisäisten vuokrien laskentaperusteista ja seurakuntien määrärahojen jakoperusteista vaikuttaa suoraan näihin molempiin. Tämän vuoksi seurakuntia on mielekästä kuulla myös tilanteessa, jossa sisäisten vuokrien ja/tai seurakuntien määrärahaon periaatteita ollaan mahdollisesti muuttamassa.

Valmistelussa sekä sisäisiä vuokria että seurakuntien määrärahojen jakamista toivottiin lähestyttävän erilaisista näkökulmista. Tämän vuoksi Sisäisten vuokrien ja seurakuntien määrärahojen ohjausryhmä ehdottaa, että lausuntokierrokselle lähetetään kolme sisäisten vuokrien mallia ja kaksi seurakuntien määrärahojen jakomallia.

Sisäisten vuokrien mallit ovat:

- Malli A: Sisäinen vuokra perustuu tilojen todellisiin kustannuksiin (nykyinen malli).
- Malli B: Sisäinen vuokra perustuu tilojen todellisiin kustannuksiin, keskustan suurista kirkoista perittävä sisäinen vuokra on 50 % tilojen todellisista kustannuksista. Osa suurten peruskorjausremonttien (yli 5 milj. euroa) investointikuluista katetaan yhteisesti.
- Malli C: Helsingin seurakuntayhtymän kirkkokiinteistöistä sekä kirkkojen toimitilaverkosta ja ylläpidosta päätetään yhteisesti yhteisessä kirkkovaltuustossa, kirkoista ei peritä sisäistä vuokraa.

Lausuntokierrokselle meneväksi esitettävät mallit seurakuntien määrärahojen jakamiseen ovat puolestaan seuraavat:

- Malli 1
 - Perusosa: 100 % jäsenet
 - Toiminnan perusteella muodostuva määrärahaosuus: Diakoninen tarve, Kirkko Helsingissä -strategia
 - Lisät: Tuomiokirkkoseurakunnan erityisissä, Ruotsinkielisten seurakuntien erityisissä, Vieraskielisen työn lisä
- Malli 2
 - Perusosa: 70 % jäsenet ja 30 % alueella asuvat
 - Toiminnan perusteella muodostuva määrärahaosuus: Rippikoulun käyneet, Toimitukset, Kirkko Helsingissä -strategia
 - Lisät: Tuomiokirkkoseurakunnan erityisissä, Ruotsinkielisten seurakuntien erityisissä, Vieraskielisen työn lisä

Määrärahojen jakomallit rakentuvat kolmen elementin kautta. Ne ovat perusosa, toiminnan perusteella laskettava osa sekä lisät. Jokaiselle elementille on määriteltä oma suhteellinen osuutensa, jonka pohjalta elementtien koko määräytyy kaikissa erilaisissa seurakuntien määrärahojen jakomalleista. Eri elementtien suhteelliset osuudet kokonaismäärärahasta ovat seuraavat:

- Perusosa 82 %
- Toiminnan perusteella muodostuva määrärahaosuus yhteensä 13 %
- Lisät yhteensä 5 %

Kukin malli esitellään lausuntokierroksen materiaalissa. Materiaalissa arvioidaan myös erilaisten mallien hyötyjä ja haittoja. Ohjausryhmä on yksimielinen yhteiselle kirkkoneuvostolle lausuntokierrosta varten ehdottamistaan malleista.

Lausuntokierrosmateriaali pitää sisällään tekstiosan, jossa esitellään mallit ja niiden valinnan perustelut sekä kuvataan nykytila ja valmistelun edistyminen. Tekstiosan liitteenä ovat erilaisia malleja koskevat laskelmat ja hyötyjen ja haittojen erittely, kevään 2024 kuulemiskierroksen yhteenveto sekä edellinen seurakuntien määrärahojen jakoperusteita ja sisäisten vuokrien laskentaperusteita koskeva päätös.

Lausuntokierrosmateriaalin pohjalta seurakunnille esitetään seuraavat kysymykset:

Sisäiset vuokrat:

1. Mikä sisäisten vuokrien malleista olisi mielestänne paras? Millä perusteilla?
2. Miten suhtaudutte muihin esitettyihin sisäisten vuokrien malleihin? Tulisiko malleja vielä jollain tavalla kehittää?
3. Kenelle/keille kirkkojen sisäänpääsymaksuista kertyvät tulot kulujen jälkeen mielestänne kuuluisivat jatkossa ja millä jakosuhteella? Vaikuttaako valittava sisäisten vuokrien malli asiaan?

Seurakuntien määrarahajako:

1. Kumpi seurakuntien määrärahojen jakomalli on mielestänne paras? Millä perusteilla?
2. Miten suhtaudutte toiseen esitettyyn malliin jakaa määrarahat seurakuntien kesken? Tulisiko malleja vielä jollain tavalla kehittää?

Sisäisten vuokrien ja seurakuntien määrärahojen kehittämisen suhde muihin isoihin valmisteluihin

Samaan aikaan sisäisten vuokrien ja seurakuntien määrarahajaon valmistelun kanssa valmistellaan työnjakoa sekä kiinteistö- ja tilastrategioita ja niihin perustuvia tilaratkaisuja. Näistä molemmista on tarkoitus päättää syksyllä 2024.

Sisäisten vuokrien ja seurakuntien määrarahajaon projektin tehtävänä on työnjaon muutosten huomioiminen kokonaismäärärahan jaossa. Seurakuntien ja yhteisten palveluiden määrärahaosuudet lasketaan Työnjako-projektissa valmisteltavien päätösten perusteella.

Sisäisten vuokrien järjestelmä kytkee yhteen yhtymän tilastrategian ja kiinteistöstrategian. Periaatteet voivat olla erilaisia eri tilatyyppejen osalta. Vuokrajärjestelmä kuvaa kiinteistön omistamisen ja tilojen käytön suhdetta ja vastuiden jakoa. Se ohjaa myös tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen

tilankäyttöön. Vuokrajärjestelmä auttaa päättäjiä ja muita toimijoita ymmärtämään todellisten tilakustannusten tasoa ja niiden suhdetta kaikkeen muuhun rahan käyttöön.

Aikataulu

Tavoitteena on, että yhteinen kirkkovaltuusto päättää vuodesta 2026 eteenpäin noudatettavista seurakuntien määrärahojen jakoperusteista ja sisäisten vuokrien laskentaperusteista tammikuussa 2025. Nykyinen päätös on voimassa vuoden 2025 loppuun asti. Maaliskuussa 2025 käynnistyy vuoden 2026 talouskehyksen valmistelu. Siinä tulee olla käytettävissä vuonna 2026 sovellettava sisäisten vuokrien määräytymisperuste ja seurakuntien määrärahojen jakoperuste.

Lausuntokierros järjestetään lokakuussa 2024. Aikataulua on aikaistettu aiempaan suunnitelmaan nähden yhdellä kuukaudella. Aikataulua muutettiin, jotta seurakuntaneuvostojen ei marraskuussa tarvitsisi ottaa kantaa yhtäaikaa liian moneen isoon asiaan.

Lausuntokierroksen jälkeen Sisäisten vuokrien ja seurakuntien määrärahojen ohjausryhmä käy läpi lausunnot ja tekee niiden pohjalta esityksen yhteiselle kirkkoneuvostolle esitettäväksi edelleen yhteiselle kirkkovaltuustolle Helsingin seurakuntayhtymässä vuodesta 2026 noudatettavista sisäisten vuokrien määräytymisperusteista ja seurakuntien määrärahojen jakoperusteista.

Vaikutusten ja riskien arviointi

Sisäisten vuokrien laskentaperusteilla ja seurakuntien määrärahojen jakoperusteilla on selkeä vaikutus kaikkien Helsingin seurakuntien ja koko seurakuntayhtymän talouteen ja työn tekemisen edellytyksiin. Erilaiset mallit pitävät sisällään erilaisia hyötyjä sekä haittoja ja riskejä. Ne myös toteuttavat eri tavoin Kirkko Helsingissä -strategian linjauksia. Näitä on analysoitu laajasti valmistelun aikana ja lausuntomateriaalissa (alaluvut Perustelut lausuntokierrokselle lähetetyille malleille).

Erilaisia sisäisten vuokrien ja seurakuntien määräraha-aon vaihtoehtoja punnitessa tulee pohtia sitä, miten erilaiset mallit yhtäältä turvaavat yksittäisten seurakuntien tulevaisuuden toimintaedellytykset ja toisaalta tukevat koko Helsingin seurakuntayhtymän talouden terveen pohjan rakentumista. Sisäisten vuokrien ja seurakuntien määräraha-aon tulee myös pystyä tarvittavalla tavalla vastaamaan tässä hetkessä ja lähitulevaisuudessa eteen tuleviin kysymyksiin ja kehityskulkuihin koskien muun muassa kirkon jäsenyyttä ja merkitystä ihmisten elämässä. Lausuntokierroksen ja sen erilaisten materiaalien on tarkoitus tarjota hyvä pohja tähän pohdintaan.

Sisäisten vuokrien laskentaperusteiden ja seurakuntien määrärahojen jakoperusteiden kehittäminen vaikuttavat lasten kanssa tehtävän työn mahdollisuuksiin sekä suoraan että välillisesti. Erilaisten mallien lapsivaikutukset voivat poiketa toisistaan. Tarkempi lapsivaikutusten arviointi tehdään, kun lausuntokierroksen jälkeen malleista valitaan ne, joita tullaan esittämään vuodesta 2026 eteenpäin noudatettaviksi vuokrien laskentaperiaatteiksi ja seurakuntien määrärahojen jakoperiaatteiksi.

Tavoitteena on, että nyt valittavat mallit olisivat käytössä ja käyttökelpoisia useita vuosia ilman, että niitä tarvitsee paikkailla erilaisilla lisämäärärahoilla. Se mahdollistaa selkeyden ja jatkuvuuden seurakuntien ja koko Helsingin seurakuntayhtymän talouden ja toiminnan suunnittelussa.

Lisätiedot

Hallintojohtaja Juha Silander, juha.silander@evl.fi

Projektipäällikkö Riikka Myllys, riikka.myllys@evl.fi

Jakelu

Seurakuntaneuvostot, yhteistyötoimikunta, seurakuntayhtymän johtoryhmä

Liitteet

- 1 Sisäiset vuokrat ja seurakuntien määrärahajako, Lausuntokierroksen teksti
- 2 Sisäiset vuokrat ja seurakuntien määrärahajako, Lausuntokierroksen liitteet

Kokouksen päättäminen sekä oikaisuvaatimusohjeen ja valitusosoituksen antaminen

Yhteinen kirkkoneuvosto 12.09.2024 § 265

Päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen sekä antoi oikaisuvaatimusohjeen ja valitusosoituksen.

Yhteisen kirkkoneuvoston puolesta

Maika Vuori
puheenjohtaja

Juha Silander
sihteeri

Otteen oikeaksi todistaa
19.09.2024

Nora Yliruka
asianhallinnan asiantuntija

Jakelu

Seurakuntaneuvostot, yhteistyötoimikunta, seurakuntayhtymän johtoryhmä

Pöytäkirjan nähtäville asettaminen: 19.9.2024

Tiedoksiantotapa: Sähköisesti

Lähetyspäivä: 19.9.2024

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 251, § 253, § 265

Muutoksenhakukielto

Valmistelua tai täytäntöönpanoa koskevat asiat

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kirkkolain (652/2023) 12 luvun 4 §:n tai oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 2 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta, kirkollisvalitusta tai hallintovalitusta.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua (julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 146 §:n 2 momentin 1 kohta).